

Accountantsverslag 2018

Gemeente Nijkerk

4 juli 2019

Aan de raad van gemeente Nijkerk
T.a.v. A. Verhoef, raadsgriffier
Postbus 1000
3860 BA NIJKERK

Utrecht, 4 juli 2019
Kenmerk: 1.071.154/MS/TV/1099

Ter informatie: De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudspagina interactief. Aan de hand van de menustructuur kan door het document genavigeerd worden. Via een klik op het BDO-logo gaat u steeds één stap terug in de menustructuur totdat u uiteindelijk weer in het hoofdmenu (de inhoudsopgave) uitkomt.

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van gemeente Nijkerk (hierna te noemen ‘gemeente’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2018. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke portefeuillehouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

drs. G.J. Verwoert RA
partner en extern accountant Gemeente Nijkerk

Inhoudsopgave

Gemeente Nijkerk

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Strekking controleverklaring	Top 3 aandachtspunten voor 2019	Resultaat 2018												
- De jaarrekening 2018 is getrouw en rechtmatig. - Ongecorrigeerde controle verschillen blijven onder de goedkeuringstolerantie. - Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. - De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. - De WNT is nageleefd. - Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. - De samenwerking is op hoofdlijnen constructief verlopen. Wel hebben wij “leerpunten” onderkend qua aanscherping van onderliggende documentatie.	- Controle op naleving Europese en interne aanbestedingsregels. - IT-Beheersomgeving: verbeteren beheersmaatregelen in financieel systeem, rekening houdend met ontwikkelingen als Omgevingswet. - Doorontwikkeling Administratieve Organisatie en Interne Controle (naar rechtmatigheidsverklaring in 2021).	Het resultaat over 2018 bedraagt € 0,6 miljoen positief (na mutatie in reserves), terwijl € 0,9 miljoen negatief was begroot. Het resultaat wijkt 1% af van de totale begrotingsomvang. <table data-bbox="1746 454 2552 711"> <thead> <tr> <th>(x €1.000)</th><th>2018</th><th>Begroting na wijzigingen</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Saldo van baten en lasten</td><td>8.626</td><td>3.072</td></tr> <tr> <td>Mutatie reserves</td><td>(8.058)</td><td>(3.935)</td></tr> <tr> <td>Resultaat</td><td>568</td><td>(863)</td></tr> </tbody> </table>	(x €1.000)	2018	Begroting na wijzigingen	Saldo van baten en lasten	8.626	3.072	Mutatie reserves	(8.058)	(3.935)	Resultaat	568	(863)
(x €1.000)	2018	Begroting na wijzigingen												
Saldo van baten en lasten	8.626	3.072												
Mutatie reserves	(8.058)	(3.935)												
Resultaat	568	(863)												
Ontwikkeling GREX	Overige aandachtspunten	Uw financiële positie vergeleken												
- Actualisatie van de grondexploitaties heeft geleid tot een tussentijdse winstneming van € 2,2 miljoen. - Ultimo boekjaar 2018 is een aantal grondexploitaties, waaronder Nijkerkerveen, De Flier, Spoorkamp en Doornsteeg nog lopend. De nog te realiseren opbrengsten bedragen € 67,7 miljoen (totaal € 134,4 miljoen) en de nog te realiseren kosten bedragen € 31,9 miljoen (totaal € 124,1 miljoen). Het nog te verwachten resultaat bedraagt hiermee € 8,9 miljoen (netto contante waarde). - Een groot deel van de opbrengsten wordt naar verwachting in 2019 gerealiseerd. De risico's ten aanzien van de grondexploitaties lijken hiermee beperkt.	- Aanbestedingsrechtmatigheid: Wij hebben lasten uit hoofde van een aantal contracten als onrechtmatig bevonden (totaal € 0,2 miljoen). De geconstateerde fouten hebben voornamelijk betrekking op ten onrechte niet aanbestede inhuur van medewerkers en vanuit voorgaande jaren doorlopende contracten. - Sociaal domein: Voor een bedrag van € 1,3 miljoen kon onvoldoende controle-informatie worden aangeleverd waaruit bleek dat de prestaties zijn geleverd. Daarnaast hebben onzekerheden voor € 0,4 miljoen betrekking op PGB's, voortvloeiend uit de uitvoering van PGB's door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid.	- De ratio weerstandsvermogen (9,30) is toegenomen ten opzichte van de begroting 2018 (3,20) en voorgaand jaar (4,10). De toename van de weerstandsratio wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds de toename van de reserve bouwgrondexploitaties en anderzijds een herziene risico-inschatting in 2018. - Vergeleken met de 'peer group' ligt de gemeente Nijkerk qua financiële positie (ruim) boven het gemiddelde van gemeenten met een omvang tussen de 25.000 en 50.000 inwoners.												

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

2.2 Toelichting onrechtmatigheden

2.3 BBV, WNT en Sisa

2.4 Top 3 aandachtspunten voor 2019

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

De jaarrekening 2018 is getrouw & rechtmatig

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2018 een goedkeurende controleverklaring af te geven met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben controleverschillen geconstateerd welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast deze verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens (niet verwerkte) controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid.

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten (* € 1.000)	Onzekerheden (* € 1.000)	Verwijzing
Getrouwheid			
Sociaal domein ZIN	-	1.276	Paragraaf 4.5
Sociaal domein PGB	-	401	Paragraaf 4.5
VPB-last	111	-	Paragraaf 4.3
Totaal	111	1.677	
Rechtmatigheid			
Overschrijding investeringskredieten	193	000	Paragraaf 2.2
Aanbestedingsrechtmatigheid	229	000	Paragraaf 2.2
Sociaal domein ZIN	-	1.276	Paragraaf 4.5
Sociaal domein PGB	-	401	Paragraaf 2.2
Totaal	422	1.677	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. De goedkeuringstolerantie bedraagt € 1.190.000 voor fouten en € 3.578.000 voor onzekerheden.

2.2 Toelichting onrechtmatigheden

Krediet Overschrijdingen € 0,3 miljoen	1. Overschrijding investeringskredieten In het kader van begrotingsrechtmatigheid hebben wij lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op diverse investeringskredieten sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten. Dit betreffen twee grotere overschrijding investeringsbudgetten boven de rapporteringstolerantie: • Vervangende nieuwbouw Maranathaschool € 42.000 • Voorbereidingskrediet renovatie Kon. Emmaschool € 60.000 Samen met overige kredietoverschrijdingen bedraagt het totaal aan geconstateerde overschrijdingen € 193.000.
Onrechtmatige aanbestedingen van € 0,2 miljoen	2. Aanbestedingen Ter toetsing van rechtmatigheid hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spend(inkoop)analyse. Naar aanleiding van deze analyse hebben wij lasten uit hoofde van meerdere contracten als onrechtmatig geconcludeerd en als zodanig gewogen in ons oordeel, omdat (ten onrechte) geen aanbesteding heeft plaatsgevonden. Volledigheidshalve merken wij op dat Gemeente Nijkerk de opdracht(en) aan leverancier Remondis Dusseldorp (rioolservice) als ‘werk’ heeft gekwalificeerd. Dit is relevant omdat voor ‘werken’ een hoger grensbedrag voor aanbesteding van toepassing is dan voor ‘diensten’. Ter beantwoording van vragen over de inhoud van de verrichte werkzaamheden heeft Remondis Dusseldorp aangegeven dat deze werkzaamheden zien op onder meer vervanging van technische componenten. Mede op basis van deze nadere toelichting kunnen wij ons verenigen met het standpunt van Gemeente Nijkerk dat voor deze opdrachten sprake is van ‘werken’ in de context van aanbestedingsregelgeving.
Onrechtmatig- heden Sociaal Domein	3. Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden in het kader van het Sociaal Domein Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden ten aanzien van het Sociaal Domein hebben wij fouten en onzekerheden (geëxtrapoleerd) geconstateerd van circa € 1,7 miljoen.

2.3 BBV, WNT en Sisa

Het BBV wordt nageleefd	Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.
WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten.	Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2018 van de gemeente Nijkerk niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2018 van de gemeente Nijkerk voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
Geen bevindingen SiSa-bijlage	SiSa-bijlage Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2018. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

2.4 Top 3 aandachtspunten voor 2019

Inleiding	Inleiding Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende top 3 van aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.
1. Preventieve controle op aanbestedings-rechtmatigheid	Preventieve controle op naleving Europese en interne aanbestedingsregels Onze conclusie is dat wij niet kunnen steunen op interne beheersmaatregelen in het proces ten aanzien van aanbestedingen, vooral omdat niet wordt afgedwongen dat inkopen via het centrale inkoopstelsel verlopen. Evenals voorgaande jaren heeft de gemeente Nijkerk daarom achteraf een zogenaamde ‘spendanalyse’ uitgevoerd. Hoewel de geconstateerde fout van € 0,2 miljoen lager is dan de materialiteit, is nog steeds sprake van fouten. Hiervoor zijn maatregelen noodzakelijk in de procesgang om dit te voorkomen.
2. IT-beheersomgeving	IT-beheersomgeving In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over uw IT-beheersmaatregelen. De IT-omgeving ten aanzien van de financiële processen voldoet niet aan alle vereisten die door de accountant gesteld wordt. De IT-beheersomgeving verdient in 2019 opnieuw de aandacht.
3. Doorontwikkeling AO en VIC	Doorontwikkeling Administratieve Organisatie en Interne Controle In onze managementletter hebben wij geconstateerd dat van een aantal processen de beheersmaatregelen in het proces niet altijd aanwezig of zichtbaar zijn. Wij hebben per proces aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn, in combinatie met beheersmaatregelen in de systemen. We hebben gezien dat er stappen zijn gezet in de verdere ontwikkeling van de interne controle, maar constateren dat voor de accountantscontrole in veel gevallen niet gesteund kan worden op (zichtbare) interne beheersingsmaatregelen. Naar onze mening vraagt dit in 2019 opnieuw aandacht, in combinatie met ontwikkelingen zoals de rechtmatigheidsverantwoording van het college vanaf 2021.

3. Resultaat en financiële positie

3.1 Resultaat 2018

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat 2018

Resultaat 2018
ten opzichte van
de gewijzigde
begroting
bedraagt
€ 0,7 miljoen
positief

Het resultaat van gemeente Nijkerk over het jaar 2018 bedraagt € 0,6 miljoen positief. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven, in vergelijking met de (gewijzigde) begroting:

Overzicht van baten en lasten	2018 (x €1.000)	Begroting na wijzigingen (x €1.000)	Verschil	In %
Saldo van baten en lasten	-8.626	-3.072	-5.554	181%
Onttrekkingen reserves	19.761	16.131	3.630	23%
Dotatie aan reserves	-11.702	-12.196	494	-4%
Resultaat (negatief cijfer = positief resultaat)	-567	863	-1.430	-100%

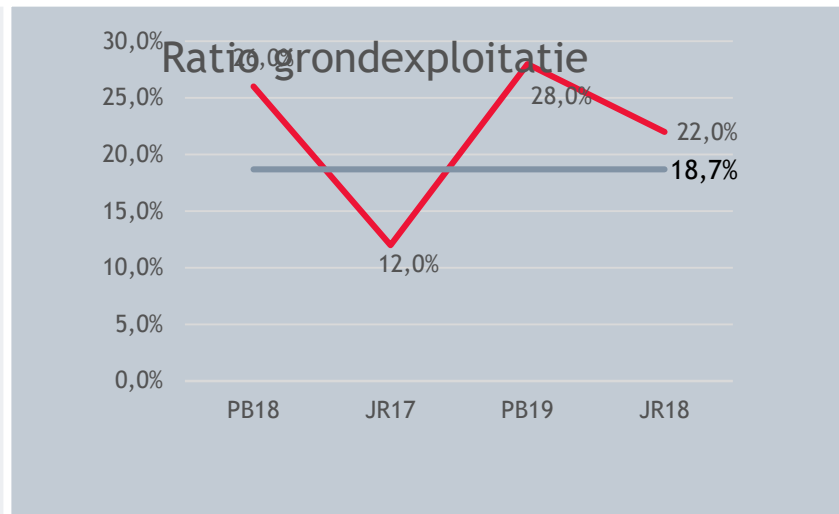
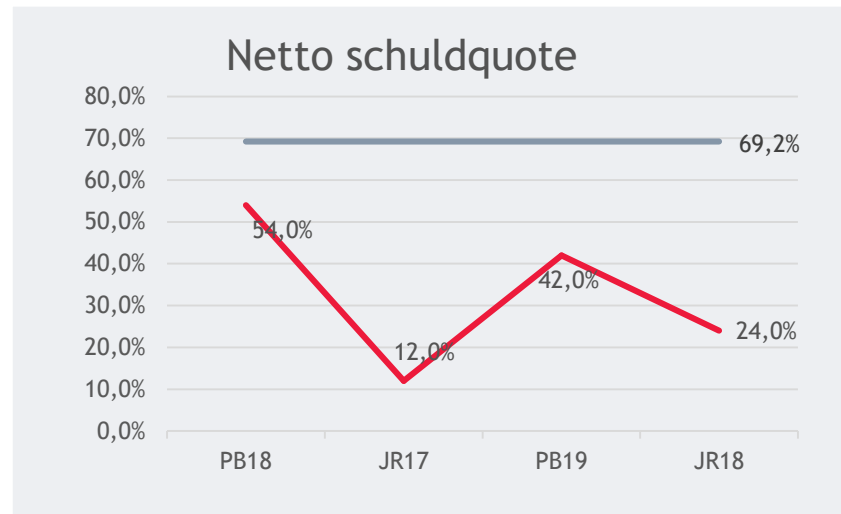
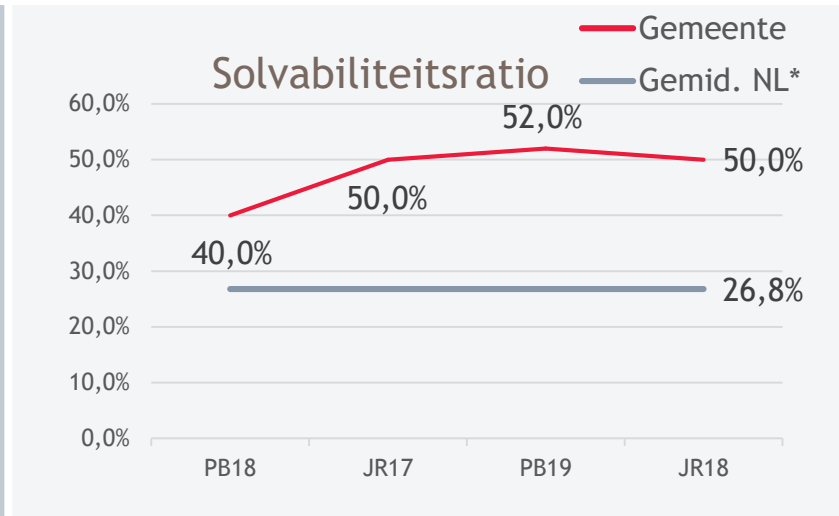
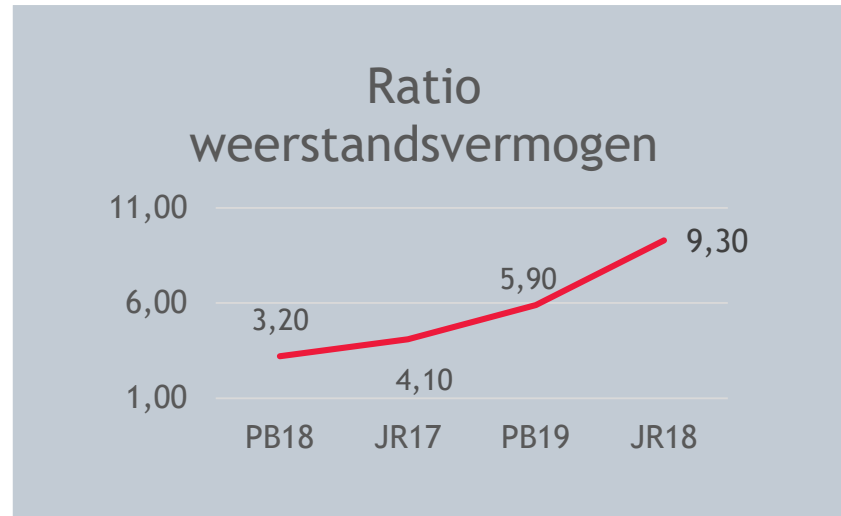
De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijzigingen worden veroorzaakt door:

- Aanbestedingsmeevaller exploitatie zwembad / binnensport: € 0,6 mln (voordelig)
- Hogere lasten sociaal domein: € 2,0 mln (nadelig)
- Meevaller Algemene Uitkering inclusief stropenpot: € 1,3 mln (voordelig)
- Hogere onttrekking reserve sociaal domein: € 1,1 mln (voordelig)
- Per saldo lagere incidentele lasten: € 1,1 mln (voordelig)
- Overig: € 0,7 mln (nadelig)

In de jaarrekening in deel B heeft de organisatie een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen tussen de gewijzigde begroting en de realisatie.

Het resultaat 2018 wijkt af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3 % inherent aan een complex begrotingsproces. De afwijking bedraagt circa 1%. Gezien de solide financiële positie van de gemeente is de afwijking en het nadeel ten opzichte van de begroting niet zorgelijk. Een deel van de afwijkingen wordt veroorzaakt door mutaties van reserves, waarbij de oorzaak van de afwijking tussen begroting en realisatie vooral fasering betreft.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

- De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2017 voor gemeenten in de categorie >25.000 en <50.000 inwoners volgens waarstaatjegemeente.nl

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Kengetallen moet in relatie tot elkaar worden gezien

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden verkregen van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Financiële positie gemeenten onder druk

Ontwikkeling Nederlandse Gemeenten

Het zijn roerige tijden voor gemeenten. De recessie - met de teruglopende inkomsten, tegenvallende grondverkoop en zware bezuinigingen - was nog maar net achter de rug, of de volgende grote uitdaging diende zich aan: het sociaal domein. Sinds 2015 bent u verantwoordelijk voor een groot aantal taken in het sociaal domein: maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en arbeidsparticipatie. Dat is een monsterklus, operationeel én financieel. Gemeenten kunnen die taken, die gemiddeld bijna 40% van de totale begroting uitmaken, nu nog nét dragen. De meeste gemeenten geven echter aan dat het sociaal domein zwaar drukt op de begroting en vrezen dat het water ze straks financieel tot aan de lippen komt te staan. Of erger. Dat roept de vraag op hoe financieel gezond Nederlandse gemeenten zijn. En wat betekent dit alles voor de komende jaren?

Om daarover helderheid te geven, hebben wij vanuit de branchegroep Lokale Overheid de financiële cijfers en kengetallen van alle gemeenten in Nederland over 2008 tot en met 2017 op een rij gezet en geanalyseerd. De uitkomsten daarvan zijn niet eenduidig; daarvoor zijn de verschillen tussen gemeenten, provincies en (krimp)regio's te groot. Landelijk gezien ontdekten wij echter wel degelijk een trend: de algehele solvabiliteit is tussen 2009 en 2017 gedaald van 42% naar 35%. Juist nu de gemeenten als gevolg van de nieuwe verplichtingen in het sociaal domein onder grote financiële druk staan, is dat een zorgelijke ontwikkeling. De bewegingsvrijheid van gemeenten neemt af omdat gemeenten steeds minder invloed hebben op hun uitgaven. Krimpregio's hebben het zwaar. Dat vraagt om hernieuwde aandacht voor de weerbaarheid en wendbaarheid (stresstesten), een risicogericht financieel toezicht, de herijking van de Algemene Uitkering en nieuwe vormen van samenwerken. Hoe dan ook: deze uitdagingen betekenen dat gemeenten keuzes moeten maken.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Uw financiële positie is goed

Financiële positie

Kijkend naar uw peergroup scoort u beter dan gemiddeld, hieruit kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van de gemeente Nijkerk goed is.

Uw weerstandsvermogen is voldoende

Weerstandsvermogen gemeente Nijkerk is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 32,7 miljoen (incidenteel). Voor de beoordeling van robuustheid van de gemeentelijke financiën is het van belang om inzicht te hebben in de structurele exploitatieruimte in de jaarrekening. Voor 2018 is deze € 0,2 miljoen positief. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Nijkerk heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 3,5 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Nijkerk is met 9,3 ruim voldoende te noemen. De ratio weerstandsvermogen is toegenomen ten opzichte van begroting 2018 (3,20) en voorgaand jaar (4,10), met name door een herziene risico-inschatting in 2018. Wij adviseren u uw overwegingen inzake de risico-inschatting goed vast te leggen en deze periodiek te herijken.

De belastingcapaciteit bedraagt 81% (2017: 83%). De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt (<100%), betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

De gemeente kan aan haar lange termijn verplichtingen voldoen.

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2018 50%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Nijkerk ligt rond het landelijk gemiddelde over 2017 voor gemeenten tussen de 25.000 tot 50.000 inwoners. De netto schuldquote bedraagt 24%. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Voor zowel de solvabiliteit als de netto-schuldquote scoort de gemeente beter ten opzichte van gemeenten van vergelijkbare omvang.

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is beperkt.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Nijkerk is hoger dan het landelijk gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. De grondexploitaties worden nader toegelicht in paragraaf 4.2.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Financiële beheersing en toezicht

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

4.3 Overige bevindingen

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

4.5 Sociaal domein uitgelicht

4.1 Financiële beheersing en toezicht

Financiële beheersing en toezicht	Bevindingen naar aanleiding van onze interimcontrole Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter. Samenvattend constateren wij dat uw organisatie de belangrijkste onderwerpen vanuit de bedrijfsvoering op de agenda heeft staan, echter dat effectuering van verbeterpunten relatief langzaam verloopt. De risico's die op korte termijn van belang zijn voor de gemeente, zoals onder andere aanbestedingsrechtmatigheid, ontwikkelingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing en de automatiseringsomgeving komen in de managementletter aan bod. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen wij u naar onze managementletter.
Proces jaarafsluiting en controle	De samenwerking is prettig, echter zijn er nog voldoende leerpunten. Zaken die volgens ons voor verbetering vatbaar zijn: 1. Tijdige aanlevering van belangrijke documenten, zoals de onderbouwing van de voorzieningen. 2. De invulling van de rol van de jaarrekeningcoördinator(-en), waarbij de coördinator(-en) voorafgaand aan de controle een grondige analyse uitvoert op de herkomst van de cijfers. 3. De fysieke locatie van het controleteam ten opzichte van de fysieke locatie van de afdeling financiën werpt een drempel op voor het mondeling stellen en afhandelen van vragen.

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

Actualisatie en
bijstelling
grondexploitaties

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

Een grotere balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of (verder in de toekomst) in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2018 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo boekjaar 2018 is een aantal grondexploitaties, waaronder Nijkerkerveen, De Flier, Spoorkamp en Doornsteeg nog lopend. De nog te realiseren opbrengsten bedragen € 67,7 miljoen (totaal 134,4 miljoen) en de nog te realiseren kosten bedragen € 31,9 miljoen (totaal € 124,1 miljoen). Het nog te verwachten resultaat bedraagt hiermee € 8,9 miljoen (netto contante waarde).

Met name voor De Flier is relevant te vermelden dat actualisatie van de projectinschattingen heeft geleid tot een volledige vrijval van de ultimo 2017 in de jaarrekening opgenomen voorziening van € 12 miljoen (welke in mindering was gebracht op de grex-positie). Deze vrijval hangt samen met een op basis van de gerealiseerde verkopen aangepaste inschatting van het tempo van resterende gronduitgiften, in combinatie met het niet meer via de grondexploitatie inrekenen van bovenwijkse voorzieningen en is in 2018 toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Redelijkheid
belangrijkste
schattings-
elementen
vastgesteld

4.2 Grondexploitatie: verloop boekwaarden

De gemeente Nijkerk heeft gedurende boekjaar 2018 diverse verkopen gerealiseerd

Cijfermatig beeld
grondexploitaties
en belangrijkste
ontwikkelingen

De ontwikkeling van de boekwaarden

De ontwikkeling van de boekwaarde van gronden in 2018 is als volgt weer te geven (zie ook toelichting in de jaarrekening):

(*€ 1.000)	BW 31-12-2017	Investerings	Inkomsten	Mutatie voorzieningen	Resultaatsneming	BW 31-12-2018
Nijkerkerveen	20	1.135	1.135	156	281	533
De Globe	203	-607	0	0	249	-/- 155
Sportweg	67	111	344	22		-/- 144
Weidelaan	-304	121	0	0	183	0
Doornsteeg	2.760	3.044	3.505	-/- 566		1.733
De Flier	7.076	1.816	4.027	12.122	626	17.614
Arkerpoort	1	71	502		883	453
Oosterpoort	0	0	0			
Spoorkamp	2.486	612	10		147	3.234
Westkadijk 2015	1.489	63	811	17	186	757
Inbreidingslocaties	11	0	11	0	0	0
Totaal gronden	13.809	6.365	10.270	11.752	2.183	24.025

Boekwaarde is in 2018 toegenomen van afgerond € 13,8 miljoen naar € 24 miljoen. De belangrijkste mutaties zijn:

- Investerings : € 6,4 miljoen; dit wordt vooral verklaard door de lasten bouw en woonrijp maken in de complexen Doornsteeg en De Flier.
- Verkopen : € 10,3 miljoen; dit betreffen vooral verkopen in de complexen Doornsteeg en De Flier.
- POC- methode : In totaal wordt er voor € 2,2 winst genomen.
- Vrijval voorziening : De voorziening voor verlieslatende complexen is gedurende het boekjaar afgenomen met € 11,8 miljoen.

4.3 Overige bevindingen

De gemeente heeft een voorziening gevormd voor afkoopsommen grafrechten

Grafrechten en grafonderhoud

Het beheer en onderhoud van uw begraafplaatsen wordt gefinancierd uit de inkomsten van grafrechten. Bij uw gemeente bestaat de mogelijkheid om grafrechten en/of onderhoudsrechten af te kopen. Uit de ontvangen afkoopsom vloeit voor de gemeente de verplichting voort het graf gedurende de overeengekomen periode ter beschikking te stellen en/of te onderhouden.

Uit gewijzigde BBV inzichten is duidelijk geworden dat voor ontvangen afkoopsommen een voorziening (vooruit ontvangen gelden van derden) gevormd zou moeten worden. Immers: de afkoopsom heeft betrekking op meerdere jaren en daarom zou gedurende de looptijd hiervan jaarlijks een deel van de gevormde voorziening ten gunste van het programmaonderdeel geboekt moeten worden. Feitelijk zijn de ontvangen afkoopsommen een meerjarige verplichting aan degene die de afkoopsom heeft betaald.

Het BBV biedt echter ook weer een uitzondering voor deze regel. De ontvangen afkoopbedragen mogen namelijk nog steeds in hun geheel als bate worden opgenomen in het jaar waarin het grafrecht/ onderhoudsrecht is verleend. Voorwaarde hiervoor is dat het totaal van de jaarlijks ontvangen afkoopsommen een (bij benadering) gelijke omvang moet hebben als het totaal van de aan een jaar toe te rekenen legesbaten. Hiervoor is door de gemeente vanuit administratieve eenvoud gekozen. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze. Wel willen wij nog wijzen op het volgende: Als deze systematiek wordt toegepast dan wordt gekozen voor een soort van omslagstelsel waarbij de jaarlijkse afkoopsommen voor (toekomstige) lasten gebruikt worden ter dekking van de huidige kosten. Of deze werkwijze voor de lange termijn houdbaar is, is door ons niet onderzocht. Bij een vergrijzende bevolking en toenemende sterfte is niet ondenkbaar dat deze systematiek voor de lange termijn niet houdbaar is en dat een aanvullende bijdrage van de gemeente vereist is of dat hogere begraafrechten geheven moeten worden om de begraafexploitatie sluitend te houden. Wij adviseren om de mogelijke nadelige financiële effecten op de lange termijn nader te onderzoeken en om zo nodig de systematiek aan te passen.

De onderhouds-plannen zijn verouderd en vereisen actualisatie

Voorziening beheer gebouwen

De voorziening beheer gebouwen is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de onderhoud van de gebouwen. Wij hebben vastgesteld dat sprake is van verouderde onderhoudsplanen.

Voor 2019 is vereist dat de onderhoudsbegroting wordt geactualiseerd en eventuele aanpassingen op de onderhoudsbegroting worden onderbouwd met inspecties dan wel andere onderliggende documentatie om de betrouwbaarheid van de onderhoudsbegroting te waarborgen.

4.3 Overige bevindingen

Registratie door middel van een standenregister

Volledigheid huur- en pachttopbrengsten

Wij hebben vastgesteld dat administratief de zaken ten aanzien van huur- en pachttopbrengsten niet zodanig zijn ingericht dat op eenvoudige wijze adequate (financiële) monitoring kan plaatsvinden. Hierdoor bestaat het risico op onvolledige registratie van de verhuur- en pachttopbrengsten alsmede onvoldoende (tussentijdse) sturing en beheersing. Wij hebben vastgesteld dat in boekjaar 2018 in onvoldoende mate opvolging is gegeven. Wij adviseren u de registratie (van overeenkomsten en contracten) nader in te richten, bijvoorbeeld door middel van het implementeren van een standenregister.

VPB-last € 0,1 miljoen te laag aangegeven

Vennootschapsbelasting

Wij hebben vastgesteld dat de lasten ten aanzien van vennootschapsbelasting te laag (€ 111.000) zijn verantwoord in de jaarrekening. De fiscale positie is door een externe bureau nader geanalyseerd. Op basis van het rapport is geconstateerd dat het belastbaar bedrag over de jaren 2016 t/m 2018 te laag is aangegeven. Dit resulteert nog in een schuldpositie aan de belastingdienst.

Invoering WNRA

WNRA

De invoering van de WNRA vindt plaats per 1 januari 2020. Inmiddels is de CAO Gemeenten (de vervanger voor de CAR-UWO) definitief waardoor het overgrote merendeel van de uitgangspunten duidelijk zijn. In 2019 zal uw organisatie in kaart moeten brengen op welke wijze dit effect heeft op uw begroting en dienen de wijzigingen in omstandigheden gecommuniceerd te worden met uw personeel.

Naast de ontwikkelingen die de WNRA heeft voor uw gemeente is dit ook van invloed op de gemeenschappelijke regelingen waarin u deelneemt. Met name bij de veiligheidsregio kan de WRNA (voor veiligheidsregio's uitgesteld tot 2021) mogelijk grote financiële gevolgen hebben. Gezien de huidige discussie omtrent de vrijwilligersstatus van de brandweerlieden, die volgens de Europese standaarden zal worden omgezet naar een part-time dienstverband, zal tot gevolg hebben over de vergoedingen van de brandweervrijwilligers sociale lasten en pensioenbijdrages gedaan moeten worden. Ondanks het feit dat deze omzetting nog niet definitief is, is het aan te raden om samen met uw veiligheidsregio de financiële gevolgen in kaart te brengen.

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrecht- Matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 101,6 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 99 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een onderschrijding van € 2,6 miljoen (circa 2%). De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijzigingen worden veroorzaakt door lagere incidentele lasten dan begroot.

Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 104,7 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 108,2 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 3,5 miljoen (2%). De hogere baten worden voornamelijk veroorzaakt door een meevaller binnen de algemene uitkeringen. Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2018 is er per saldo circa € 8,5 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het gerealiseerde resultaat € 0,7 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotings- rechtmatigheid

Zoals blijkt uit het overzicht van baten en lasten zijn er begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt <u>niet</u> mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt <u>wel</u> mee in het oordeel
5. Sociaal Domein (totaal € 29.450)	Betreft overschrijdingen (totaal € 684). De hogere uitgaven passen binnen het bestaande beleid, welke niet tijdig zijn gesignaleerd.	✓	
6. Bestuur en bedrijfsvoering (totaal € 13.626)	Betreft overschrijdingen (totaal € 1.206). Betreffen hogere uitgaven, waar hogere opbrengsten tegenover staan.	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2018 (hoofdstuk 4.3).

4.5 Sociaal domein uitgelicht

Lasten Sociaal domein 2018 bedragen volgens programma-rekening circa € 29,5 miljoen

€ 1,7 miljoen aan onzekerheden als gevolg van niet ontvangen controle-verklaringen en onzekerheden PGB

Sociaal domein in de jaarrekening

De uitgaven van de gemeente Nijkerk over 2018 met betrekking tot het Sociaal domein ruim € 29,5 miljoen (begroot: € 28,8 miljoen). Op hoofdlijnen is de volgende onderverdeling naar de stromen “Jeugdzorg en WMO” (totaal € 14 miljoen) te maken:

Onderdeel	2018	2017
Jeugdzorg ZIN	8.694	8.678
WMO ZIN	4.465	4.327
PGB	801	868
Totaal	13.960	13.873

Voor zowel jeugd als maatschappelijke ondersteuning geldt dat de uitgaven de afgelopen jaren (fors) zijn gestegen. Deze stijgingen ontstaan voornamelijk door een toenemende vraag. De landelijke financiële ontwikkelingen zijn zorgwekkend en een steeds groter deel van de beschikbare middelen in de begroting van de gemeente Nijkerk worden hierdoor besteed aan het sociaal domein. Dergelijke stijgingen zijn op de lange termijn niet houdbaar, temeer ook omdat de gemeente Nijkerk de aanvullende uitgaven niet kan claimen bij het Rijk. De gemeente Nijkerk onderneemt diverse initiatieven om de kosten van het sociaal terug te dringen. Het is zaak om daarbij kritisch de ontwikkeling van de uitgaven in het sociaal domein te blijven bewaken.

Onzekerheden Sociaal domein

De gemeente heeft bij een groot aantal zorginstellingen Jeugdzorg en Wmo ingekocht. Voor een groot aantal aanbieders heeft de gemeente in 2018 een controleverklaring ontvangen ten aanzien van de geleverde zorg over 2018. Uit de controle blijken geen onjuistheden.

Voor een bedrag van € 1,3 miljoen kon echter onvoldoende controle-informatie worden aangeleverd waaruit bleek dat de prestaties zijn geleverd voor de zorglasten. Dit betreft vooral zorgaanbieders waarvoor geen controleverklaring bij een productieverantwoording kon worden geleverd. Daarnaast hebben de onzekerheden voor € 0,4 miljoen betrekking op PGB's. De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. Ten aanzien van de PGB's blijkt dat de fouten gerapporteerd door de SVB aanzienlijk zijn gedaald ten opzichte van 2017. De fouten ten aanzien van de PGB's blijven onder de rapporteringstolerantie.

Bijlage A: Onze controle

Bijlage C: In control statement

Bijlage B: Bevindingen SISA-bijlage

Bijlage A

Onze controle

Doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van gemeente Nijkerk, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.
Materialiteit	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.1180.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 55.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.
Onafhankelijkheid	Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Bijlage A

Onze controle

Opdracht en controleaanpak	Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging. Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Nijkerk. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening. De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen: • Waardering van de voorraden bouwgrond in exploitatie; • Rechtmatigheid uit hoofde van de Europese aanbestedingen; • Management override.
Strekking van de controle-verklaring	Aangezien de jaarrekening 2018 van gemeente Nijkerk aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd 4 juli 2019, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2018 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.
Continuïteit	De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Nijkerk zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Nijkerk als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

Bijlage A

Onze controle

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De jaarstukken 2018 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De grondslagen van de jaarrekening 2018 zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2018. In 2018 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Bijlage A

Onze controle

Fraude en non-compliance	Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de concern controller en de portefeuillehouder financiën. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd. Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten alsmede sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt. Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Uit onze beoordelingen van de van de boven genoemde regelgeving in combinatie met de branche waarin u als lokale overheidsinstelling functioneert hebben wij geen tekenen dat er strijdigheden plaatsvinden.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2018. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De punten waarop de verschillende applicaties voor verbetering vatbaar zijn, zijn met u in onze management letter gecommuniceerd.

Bijlage B

Bevindingen SISA-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Nijkerk heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over fouten en onzekerheden van specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel hierna weergegeven.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Nvt	Nvt	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Nvt	Nvt	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2018	Nvt	Nvt	

Bijlage C

In control statement

Rechtmatigheids-
verantwoording
college vanaf
boekjaar 2021

De aanleiding

Momenteel geven externe accountants een verklaring af ten aanzien van rechtmatigheid, maar vanaf het boekjaar 2021 geeft de externe accountant alleen nog een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Vanaf 2021 verstrekt het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken. Als gemeente is het verstandig dat u zich nu al voorbereid. Vragen die u zich voorafgaand aan de wetswijziging kan stellen zijn¹:

1. Wat zijn uw gemeentelijke ambities aangaande de rechtmatigheidsverantwoording en het eventueel breder trekken naar een “in control statement”? En hoe raken deze ambities de inrichting van uw bedrijfsvoering?
2. Wat is er voor nodig om (als B&W) straks een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven?
3. Heeft u al voldoende expertise in huis of moet u samenwerking in de regio opzoeken?
4. In hoeverre bent u al in staat om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van uw belangrijkste processen? Is uw verbijzonderde interne controle-functie bijvoorbeeld al zodanig opgezet dat, aan het eind van het jaar al een totaalconclusie getrokken kan worden met opgenomen een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten?
5. Kan uw gemeente al eerder proberen om zelf een (deel van de) rechtmatigheidsverantwoording op te stellen, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, en kan die verantwoording dan ook gebruikt worden voor de afstemming en voorbereiding op de externe accountantscontrole?

Uw gemeente moet vanaf 2021 een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Een in Control Statement gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording. Het gaat bij een in control statement niet alleen over de risico's die bestaan op het gebied van rechtmatigheid, maar om alle risico's met een grote kans en/of impact.

¹ Rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekening van gemeente, 5 oktober 2018, <https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/nieuws/rechtmatigheidsverantwoording-in-jaarrekening-van-gemeente>

Bijlage C

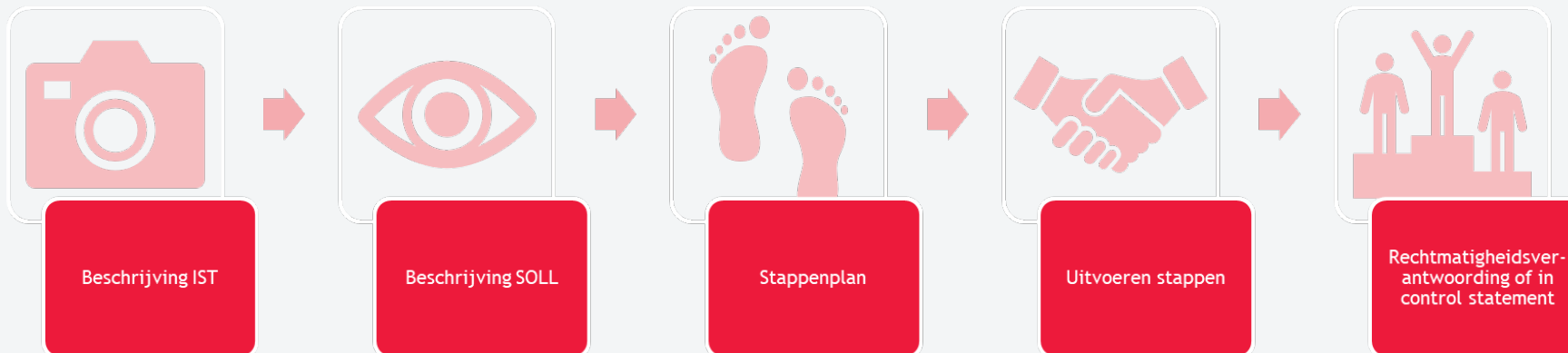
In control statement

Stappenplan rechtmatigheids- verantwoording

Hoe kom je tot een rechtmatigheidsverantwoording / in Control Statement?

De wettelijke wijziging is gericht op de rechtmatigheid. Veel gemeenten, waaronder gemeente Nijkerk, moeten hiervoor nog de nodige stappen zetten, hierbij kan gedacht worden aan:

1. Het in kaart brengen van de huidige situatie (IST situatie).
 - Vaststellen in hoeverre de gemeente al in staat is om zelf een oordeel te geven over de rechtmatigheid.
 - Beoordelen van het huidige interne risicobeheersings- en controlesysteem en het evalueren van de huidige verbijzonderde interne controle-functie.
2. Het bepalen welke ambities uw gemeente heeft aangaande de rechtmatigheidsverantwoording. De range loopt van een rechtmatigheidsverantwoording op enkele onderwerpen tot het In Control Statement. (SOLL situatie).
3. Het vertalen van de ambities naar de inrichting van de bedrijfsvoering c.q. bepalen welke stappen gezet moeten worden om de SOLL situatie te bereiken.
4. Uitvoeren van de stappen, waarbij onder andere gedacht kan worden aan de stappen: het in kaart brengen van de rechtmatigheidsrisico's en het uitvoeren van interne controles.
5. Als laatste stap het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 25 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.500 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy. BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 73.500 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl